„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:

на годину:	ф. 12 или 30	дин.
на по године:	ф. 6 или 15	дин.
на четврт године:	ф. 3 или $7^1/_2$	дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 69. У Новом Саду, у суботу 13. (25.) јуна 1898. Година XIV.

После конференције.

За који дан навршиће се скоро пуна година дана, како је наш народно-црквени сабор на неизвесно време одгођен, и то једино због тога, што није допустио, да му се, противно закону, од горе намеће дневни ред. Захтевало се, да сабор мора најпре претрести и усвојити предлог за устав, што га је саборски одбор израдио, па тек кад и ако тај посао повољно реши, онда тек да може приступити автономном редовном раду свом.

Сабор се није дао никаквом претњом натерати, да стане на ту клизаву стазу без довољних гаранција, и зато је послат кући. Доцније се од меродавне стране све више почело увиђати, да није ваљало, што се тако према српском народно-црквеном сабору поступало, и тражило се, да се какав згодан излазак нађе. Код министра-председника, барона Банфија, држате су јесенас три конференције, којима је цел била, да се нађе начин, како би с једне стране влада остала при своме захтеву, да се устав стави на прво место на дневни ред, а с друге стране да се сабор доведе у могућност, да своме раду приступи. Кад су све те три корференције остале безуспешне, а нарочито кад се видело, да се саборски посланици никако не даду прекрхати, онда је решено, да се остави патријарху српском, да он сазове неколицину саборских посланика и друге виђеније људе из народа, па да покуша, не би-ли се како тим путем и начином до цели дошло.

Патријарх је још јесенас сазвао код себе конференцију, на којој се одмах показало, да је скоро немогуће противности изравнати; али је ипак изаслан из средине конференције један одбор, да он то покуша. И кад се и у том одбору није могло до споразума доћи, одржана је у пређашњ понедељак поново шира конференција, о којој смо у пређашњем броју овог листа опширан извештај донели; и резултат је те конференције био тај, да се између епископата и садање већине саборске у главним спорним питањима н и ј е м о г л о д о с п о р а з у м а д о ћ и.

И сада, после толиких конференција, стојимо опет онде, где смо пре годину дана били.

Већина саборских посланика стоји сасвим на законитом становишту, она тражи слободу рада за сабор, она захтева, да се строго закон врши, по коме сабор има права, да сам себи одређује свој дневни ред; а епископат са владом заузима сасвим противно становиште, не обзире се на законске одредбе саборског устројства, које је Његово Величанство освештало, него захтева од сабора, да ради онако, како се њима свиди.

Противност је заиста велика, и на први поглед изгледа, да се никако не може ни изгладити. Но посланици саборске већине, или бар главнији чланови њени, пружили су од своје стране на тим конференцијама руку помирљивости, и понудили су пут и начин, како да се отклоне те тешкоће, које нису они, него други изазвали. Они су наиме изјавили готовост, да ће приступити грађењу устава, ако се с једне стране у главнијим питањима споразуму с епископатом, те се више не буду морали бојати каквог сепаратног вотума, кад буде устав израђен, с друге пак стране, ако од стране владе добију уверење, да се у уставу онако, како га сабор споразумно са епископатом буде израдио, неће никакве једностране октројке чинити.

Посланици су дакле од своје стране учинили све могуће, да се отклоне препреке раду саборском, те да се сабор може опет састати и посвршивати оне силне послове, који се од толико година нагомилали, и који се не могу даље одлагати, ако нећемо, да нам црква и школа са свим пропадају.

А шта се учинило од стране епископата, да се омогући састанак сабора и успешан рад његов?

Место да се посланицима саборским изишло на сусрет, место да се прихватила пружена рука помирљивости, епископат је ставио такове захтеве, које већина саборска никако није могла примити.

Кад се тражи споразум, кад хоће нека виша цел да се постигне, онда није време ни место, да једно од другог поједине уступке тражимо, него је у том случају свакако најзгоднији био предлог, који је на конференцији учињен, и који је ишао на то: да ниједна страна од друге не тражи сада никаквих нових уступака, него да се споразум учини на основу оних главних начела, која су у досадашњим саборским уредбама израза нашла.

Од саборске већине било је довољно већ попуштања то, што би пристала да се упусти у грађење устава, као што је влада захтевала; али кад већ толико попушта, онда је хтела бар то себи да осигура, да тај устав не буде онакав, какав други неко хоће да буде, него да бар у главном буде израз воље и уверења већине саборске, која је опет израз воље православног народа српског. Толико је тек имала права, па и дужности захтевати.

Но епископат није хтео на то да пристане, него поставивши такове захтеве, које већина саборска није могла испунити, ако неће сама себе да се одрече, онемогућио је сваки споразум.

Па кад већ није могло доћи до споразума у погледу главних начела, на основу којих би се имао нови устав градити, онда држимо да је свима члановима конференције била дужност прихватити онај предлог дра И. Вучетића, који се односио на то, д а е п и с к о п а т з а ј е д н о с а ч л а н о в и м а с а б о р а с л о ж н о и с п о р а з у м н о п о р а д и н а т о м е, д а с е о т к л о н е п р е п р е к е, к о ј е с т о ј е н а п у т у п о н о в н о м с а с т а н к у с а б о р а, и да се омогући опет састанак сабора ради решавања многих важних неодложних послова. Сви су на конференцији, па и од стране епископата, признавали и доказивали, да ће нам црква и школа пропасти, ако овако остане и ако се сабор што скорије не састане; па кад је тако, онда су се ваљда требали сви у томе сложити, да заједнички и споразумно пораде на том, како би се сабор што пре састао.

Но епископат није хтео тај предлог да прихвати; њему је важније да протури свој предлог о измени изборног реда за сабор, па кад садања већина саборска то неће, кад неће баш безусловно да се покори, онда им не треба ни сабора, па ма црква и школа пропала.

Кад епископат није хтео бар у томе да споразумно и заједнички поради са саборским посланицима, онда је овима самима дужност, да учине оно, што могу. Ако у томе не успеју, њихова ће савест бити мирна, а одговорност и пред народом и пред потомством пада на оне, који не хтедоше ни бар у том питању споразума и заједничког рада.

Стогодишњица Фрање Палацког.

Славофобске листове и с ове и с оне стране Литаве страшно је бацила у бригу прослава стогодишњице Палацкога. Противници Словена нису се надали, да ће се словенска заједница тако грандиозно показати на тој светковини; мислили су, да ће моћи наћи ма шта, чиме би могли понизити ову велику свечаност. Али тога нису могли да нађу, те сад дају одушке свом гневу у свакојаким погрдама и подметањима. Највише је запео за око бечких листова телеграм, који је у Праг послао председник императорске Академије Наука у Петрограду, Велики Кнез Константин Констатиновић. „Нова Слоб. Преса“ је ускиптила од гнева, те назива поступак Великог Кнеза нетактичним и почиње стару песму, да између Пољака и Руса не може бити слоге, док год су Пољаци у Русији угњетени. Напада затим на Великог Кнеза и због тога, што је у Нансију учествовао при једној француској демонстрацији против Немаца, а као што се зна, онда беше у Нансију баш и садањи градоначеоник прашки, др. Јан Подлипни. Сирота „Преса“! Заиста је морамо жалити и чудити се, како то, да Велики Кнез Константин није запитао редакцију на Коловратову рингу, је-ли му слободно телеграфисати у Праг. Немачки лист говори о „угњетености“ Пољака баш сада, када и цар и руска влада иду Пољацима до крајњих граница на сусрет. Та у Варшави се баш сада под председништвом кнеза Имеретинског воде преговори, који иду за тим, да се Пољацима даду таки уступци, каквих нису имали ни пре устан-

ЛИСТАК.

Овострани Срби, ратници у областима царевине.

Предговор из књиге Јована Стефановића витеза од Вилова.*)

У години 1242. борио се српски народ у братском савезу са Хрватима са татарским хордама и победише ове на Г р о б н и ч к о м п о љ у, кад оно угарски краљ Бела IV. на Шајо (Слана) реци побеђен у Хрватску дође, да спаса тражи и спаса да нађе.

У рату између Фердинанда I. и бунтовника Запоље беху Срби на страни Фердинандовој. Заповедник Срба беше Јован Чарнојевић.

Године 1526. одржи Павле Бакић са Србима победу над Запољом.

Никола Јуришић победио противника код Кисега (Güns).

Године 1529. бранише Срби под заповедништвом Павла Бакића Каленберг, код Беча, противу турских нападаја под Солиманом.

Године 1546. одоше Срби под Петром Бакићем као савезници Карла V. у Шмалкалдски рат. Историк Иштванфи о том саучешћу пише: „Egregiae virtutis et fidei Thraces“.

Године 1565. брани се Матија Бакић са 100 Срба у тврђави Крупи на Уни двеститипет дана противу везира Соколовића и волеше сви: и војници, жене и деца да погину него да падну у ропство.

Године 1566. Срби под својим старешинама: Јованом Очаревићем, Радованом, Вуком Папрутовићем и Јованом Новаковићем под заповедништвом бесмртног ироја Николе Субић-Зринског — сјајно бранише тврђаву С и г е т и при јуришу и испаду из града сви славно изгибоше.

Године 1594. при јуришу на тврђаву Шоприњ Србин војвода Радић подигао је први хришћанску заставу на бедем градски.

Кад оно године 1605. цео Ердељ себи Бочкаја изабра за господара, оста Георгије Бранковић са својим Србима цару веран.

Године 1605. узме Милош Србљин, капетан од Папе, тврђаве Вашоњ и Шимег — на јуриш.

У тридесетогодишњем рату у Немачкој борише се Срби као савезници свога цара Фердинанда II.

Подвојвода Јован Монастерлија, са 6400 пешадије и 3600 коњаника, код Михаљевца у Срему потуче Турке тако, да много тисућа, и велики везир сам, осташе мртви на бојишту. Тај исти војвода Монастерлија године 1696. под заповедништвом Карла Лотриншког код Ченеја, не далеко од Тамишвара, зароби Шаркањпашу са целом пратњом.

Како су се овострани Срби у доба Ракоцијево понашали, ево како вели сам цар Јосиф I. у своме писму од 29. септембра 1706.:

„Perduellium conatuum avertendorum causa, cum immortali laude, nec sanguini, nec substantiae pepercit.“

А како смо ми пре педесет година ратовали, књига Јована Стефановића витеза од Вилова казива.

У доба цара Јосифа II. писао је министар Бартенштајн књигу о ратовима са Турском. Ево једна црта из те књиге односно Срба:

„Београд изгубљен, ђенерал Штрасер у Босни убијен, и његова војска распуђена. За одбрану Будима колико ништа није учињено. Ердељ стајаше под турском песницом; Банат и Великиварад у турским рукама, и готово цела горња Угарска напуњена са незадовољним бунтовницима.

Сад приспеше, на позив краља Леополда I. писмом од 6. априла 1690. под својим вођом, патриархом Арсенијем III. 37.000 српских породица и племена у Угарску. „Та сеоба Срба беше од таквог замашног успеха,“ вели Бартенштајн на страни 17., „да од тога доба па до закључка карловачког мира царско оружје беше и надмоћно и победоносно и над Турцима и над с њима сајузним бунтовницима и Текелијиним приврженицима.“

Црте из нашег рата пре педесет година: Наша војска стајаше маја месеца 1849. године на реци Дрварици код Мошорина. Книћанинов шатор на К н и ћ е в ц у више села на тителском лазу.

На дан 11. маја дође нам из противничког табора парламентер, са увезаним очима, Пољак Б и с т р о н о в с к и, полковник, рече, и управитељ ђенералног штаба код противника. Книћанин га прими под шатором. Капетан Јован Стефановић, ђенералштабни официр уз Книћанина, беше присутан. Доноси нам Бистроновски од Морица Перцела поруку и жељу, да се миримо. Перцел је знао, да не може бити разговора о миру, па је послао Пољака, да овај туђа, у чему се састоји јачина нашег положаја. Ево одговора Книћанинова:

„Кад би мој данашњи врховни ратни заповедник, цар Франц Јосиф, мени и допустио, да смем чинити које уговоре за мир, ја не бих могао уговарати“ — прстом показивајући преко воде на попаљена села и на гаришта — „они неми ал' видими знаци и сведоци тог бездушника су као највећег зликовца жигосали, да га мора не само цео српски народ презирати, но и цели хришћански, човекољубни свет. Вапај оних изгорелих села брише вашег заповедника из друштва људства.“ Стефановић испрати Бистроновског опет са завезаним му очима преко Дрварице до непријатељских стража. Наши беху просекли насип те вода куљаше из рита и набрекле Тисе кроз ту одушку у онај рит између Мошорина и Вилова, и пуњаше га водом, да га нико не може да прегази. Вода шушти и бруји кроз насип. Стефановић застаде на привременом мосту и рече Пољаку Бистроновском: „Чујте, како Бог великом водом потпомаже верност нашу!“

И јоште једну црту храбрости наших и дечије одважности. Тителски лаз широм беше збег по народ из Бачке, из Сентомаша, из целе Шајкашке. Прекриљене све равнице, и утрине и греде по риту народом. Од тих бегунаца имадосмо на измену више кола спремних у табору за ратне потребе.

Дана 11. јула 1849. супрот нама стајаху с оне стране Дрварице, па до Жабља 22.000 војника под командом Инглеза Гијон-а.

Наши су зором љут напад на нашу позицију на мосту преко Дрварице сјајно одбили.

Подне је. Војвода и његови при ручку, кад на један ма огањ из свију топова из оне стране отвори се. Наше десно крило отегло се уз Дрварицу на 4000 корачаји на север. Скоче наши на коње. Капетану Ј. Стефановићу преда Книћанин команду над десним крилом; капетану Ј. Станојловићу од ђенералног штаба команду над левим крилом; среду на самом насипу и у редуту мостобранском задржи Книћанин за се. Кад приспе Стефановић на крај десног крила, види како су четир колоне непријатељске у одстојању од 300 корачи загазиле

*) „Из живота једног ц. к. официра у аустро-српској војсци у години 1848. и 1849.“ Земун 1861. Сопрон.

ка од год. 1830. Зна то врло добро и немачко-јудејска „Нова Слоб. Преса“, али она има „Lust zum Fabulieren“. У осталом добро је, кад се непријатељи Словена једе, јер тај јед је најбољи знак, да Словени добро раде.

Мађарски листови нису хтели да заустану иза бечких, па и они пазиру у овој прослави нову опасност од панславизма. Кад спомену панславизам, њих језа пролази! „Будапешти Хирлап“, иначе свестан и самосталан лист, толико је забраздио, да отворено каже, како Мађари треба пре да потпомажу немачку превласт у Аустрији, него да пристану уз Словене, а овамо и сам признаје, да Немци у Бечу и иначе на сваком кораку вређају Мађаре. Заиста чудновата политика!...

Градоначеоник др. Јан Подлипни одговорио је на телеграм Великог Кнеза Константина овом депешом:

„Његовом царском Височанству Великом Кнезу Константину Константиновићу, председнику царске Академије Наукâ у Петрограду.

Одбор за прославу стогодишњице рођења Фрање Палацкога усуђује се, да изрази своју препонизну, дубоку захвалност на манифестацији, која нас одликује. У бурном одушевљењу због срдачне симпатије рускога братскога народа и због личног учествовања једног одличног заступника његовог, кличемо ми из пуне душе: „Живело Ваше царско Височанство! Живео народ свете Русије!“

Др. Подлипни,
градоначеоник крал. главног града Прага.

Осим тога је председник чешке Академије, члан горњег дома, грађевински надсаветник, Хлавка, послао овај телеграм на Великога Кнеза:

Његовом царском Височанству Великом Кнезу Константину Константиновићу, председнику царске Академије Наукâ у Петрограду.

Чешка Академија цара Фрање Јосифа за вештину, науку и књижевност у Прагу испоручује Вашем царском Височанству најоданију и најискренију захвалност на изјави симпатије, с којом је царска Академија Наукâ у Петрограду учествовала на нашој прослави стотинитог дана рођења Палацкога. Дај Боже да духовни рад наших знанствених институција цвета, расти и да доведе до узајамног познања и приближења!

Јосиф Хлавка
председник.

*

Бискуп Ђаковски, Јосиф Штросмајер, послао је поводом стогодишњице од рођења Фрање Палацкога овај значајни телеграм у Праг:

„Племенитом одбору, који спрема и приправља стогодишњицу успомене славнога и неумрлога Фрање Палацкога.

Велеумни и велезначајни побратимски народ чешки слави у скоро свечаност стогодишње успомене покојнога и неумрлога свога великана Ф. Палацкога. Ја се тој лепој свечаности из све душе, из свега срца прикључујем. Славни покојник био је права слика и прилика свога велеумнога и многотрпељивога народа. У њему су се одзивале све ваљаности, све снаге и све крепости његовог народа, које га воде победи, слави и старој слободи. Он је све благо и богатство повеснога свога знања и умења у крило свога народа изасуо, да зна, чега се има чувати и шта има чинити, да свету своју сврху постигне.

У томе обзиру може се пуним правом рећи, да је знанствени рад покојнога Фрање Палацкога управо звезда предходница, која народ бољој срећи, потпуној слободи, снази и слави води. Мени у врло угодној успомени остаје, што сам великога покојника лицем у лице познавао и што сам с њиме о нашим стварима и о нашим нуждама често пута пријатељски зборио и говорио. Све, што је тај велики учењак са мном говорио, била је права истина и божија управо правда, која бездвојбено животу, спасу и слави води. Народ, који зна своје велике мужеве славити и дично спомињати, народ је зрео и славан, који ће све потешкоће свладати и жељеном циљу пре или после постићи. Таки народ носи у души, у свести и у срцу своме све врлине, све снаге и све крепости великана својих, а што је у души, у свести и у срцу народа, то Бог сам, коме се нико одупрети не може, у живот, спас и слободу преноша. Слобода пак, снага и победа Словена западних и јужних залог су недвојбени слободи, снази и победи целе државе. Ту слободу, снагу и победу и на западу и на југу словенском препоручују непобитни и необориви разлози, који ће битно упливисати на целу државу и зајамчити јој снагу и силу, која величини њеној и њеној приређеној сврси са свим одговара.

Јуначки, славни и значајни народ чешки осталоме Словенству у држави, особито пак нама на југу узором управо и примером служи. Зато још једанпут из свега срца: Слава неумрлом чешком великану Фрањи Палацком, а живио велеумни, велезначајни и велеславни народ чешки! Ми смо овде на југу права браћа, која с њим трпимо, с њим се веселимо, с њим се надамо, с њим ћемо јамачно пре или после до жељених наших циљева доћи.“

*

Генерал Комаров, познати Словенофил, држао је говор, који је немачко-чивутске листове бацио у страшан гнев. Комаров је говорио на банкету, који је приређен у почаст словенским журналистама, а рекао је ово:

„Речи, с којима је председник свечаносног одбора нас Словене поздравио приморавају ме, да одговорим и срдачно и искрено, као што је и поздрав био. Сматрам за част и врло се радујем, што могу говорити у друштву словенских новинара, раденика од пера. Кад смо дошли овамо у Чешку, знали смо, да одлазимо у једно место, где бесни борба, па кад смо овамо дошли и овде рођеним очима видели, у каквом се сјајном стању налазе с једне стране прилике чешког народа, док се с друге стране непријатељ привлачи курјачијим корацима, онда сам од срца зажелео, да ова опасност престане. (Живо одобравање.) Чеси су у Словенству заузимали увек одлично, опасно место. Више од хиљаду година стоје они овде и боре се. Тако беше већ пре хиљаду година, кад је германски елеменат, под Карлом Великим, добио такав утицај у Европи, да је изгледало, као да ће германски талас прогутати цео свет. Онда су византијски цареви мислили на то, како би се овом германском елементу могло одупрети, па су послали овамо светитеље Кирила и Метода, који су овде у Чешкој нашли свој главни задатак и заузели прво бојиште против Немаца. Светитељи Кирил и Метод удахнули су дух чешком, пољском и руском отпору, они су нас сјединили у борби против убилаца, и од тог духа живимо ми још и данас. Касније је немачка тежња за проширењем учинила нов нападај против словенских племена. Она хтеде да нам одузме балтичко приморје, а немачки витезови хтели су да продру у северну Русију. То беше доба, кад се руска Литва сјединила с Пољском, кад између нас не беше непријатељства, него пријатељско опћење. Тада дођоше наше руске и пољске војске и ваш Жишка и заједнички се борили код Грунвалда. Ја сам се интересовао за ту битку и видим у њој поуку за наше одржање. Немци прећуткују ту битку сасвим у својој историографији. У том сукобу пропали је немачко витештво и није смело да се више приближи Словенима. Тамо код Грунвалда текла је руска, пољска и чешка крв у један извор и увек нас је приближила, а тамо, где људи заједнички проливају крв, тамо успева, по једној народној традицији, цвет, који за цео живот значи само пријатељство, а никад непријатељство. (Живо одобравање.) То беше други нападај Немаца против Чеха и против Словенства. Сада, када је после пораза Француза Германаја опет појачала, лаћа се она опет, да нападне на нас Словене. Она хоће да нас свуда расцепи, она је бацила своје мреже и хоће да нас уништи, а прва жртва тога нападаја требали би да буду Чеси. Ко има срце, савести, крви, ко прати тај положај, осећа, да Чеси овде, где су стајали пре 1000 година, и данас стоје. Ја бих желео, да после нашег повратка кући словенско новинарство ради с успехом. Новинари држе у својој руци ватру и хладноћу, одушевљење и разум. Сетите се тога, да нема времена за незнатне неспоразуме тамо, где се ради о великој ствари, где имамо велико заједничко дело пред очима. Ми морамо као један човек поћи у бој и тога се сећати, да имамо само једног непријатеља а не два, и да слога даје снагу. Господин уредник Холечек молио је, да одржимо наше учешће. То је врло мало; ми знамо, за што смо ми обвезани Чесима, ми смо свесни тога, да наш словенски покрет, који је захватио све, од колебе до царске палате, потиче из Чешке. Ми знамо, какав су задатак Чеси испунили при том. Ваш Шафарик, ваш Јунгман пробудили су у Чешкој дух, који је дошао у Москву, и који је захватио цео словенски свет. То је рад чешког народа и то ће за вечита времена прославити чешко име. (Живо одобравање.) Та, господо, кад познајемо свој задатак и кад смо се сбратили овде у Златном Прагу, не смемо заборавити, да смо деца једног оца и једне матере. Ми не осећамо према вама само саучешће, то је врло слабо речено. Ми сматрамо ваше прилике као своје, не допуштамо никакву неправду, па кад се осигурамо, да се овде све радује и живи, да је немачки свет далеко бачен онамо, од куд је и дошао, тек онда ћемо и ми бити мирни, задовољни и радосни, и онда ћемо се, ако имамо воље за то, занимати и с нашим ситним расправама (Живо одобравање.)

Арнаутски изгреди на граници Црне Горе.

О арнаутским изгредима на црногорској граници стигле су ове даље вести:

Цетиње, 9. јуна. Догађаји на граници врло су озбиљне природе. Арнаути кољу нејач српску и пале села хришћанска, а турске власти крију се испред њих. Овде влада велико огорчење због тога. Ако Порта брзо не предузме озбиљне кораке против обесних Арнаута, онда ће Црна Гора и знати и умети да чини што треба а просвећена Европа имаће за тим да интервенује.

Цетиње, 9. јуна. Султан је известио кнеза Николу, да је, желећи му лично дати нов знак својега пријатељства, послао у Беране Саад-Един пашу, да казни виновнике покоља, пљачке и паљевине.

Скопље, 9. јуна. У целој Арбанији осећа се жив покрет. Сви Арнаути вољни су да се бију и у њих као да је ушао неки бес, јер одричу послушност турским властима, и немилице гоне хришћане

Цетиње, 9. јуна. По извештајима, који амо стижу из Арбаније, тамо је у пуном јеку општи покрет арнаутски. Сви поглавари њихови сложни су у томе, да ваља ратовати. Риза беј из Гусиња, Мула Зека паша и остали виђени прваци арнаутски учествују у томе покрету. За сад се још не зна, ко их је на то подстакао, али су изван сваке сумње страни прсти умешани у томе покрету, у коме су Арнаути туђе оруђе.

Цариград, 9. јуна. Црногорска влада тражи, да може у Беранима отворити конзуларну агенцију, као што је има у Скадру на Бојани. Порта се за сада томе противи.

Руски посланик Зиновјев поново је био на Порти и захтевао је категорично, да се што пре успостави мир и ред на турско-црногорској граници.

Скадар, 10. јуна. Аранаути, православни и католици, који учествују у покрету, наоружани су пушкама новога система, које су са стране добили, и то је најбољи доказ, да су у покрету умешани страни прсти.

Цетиње, 10. јуна. У околини беранској попаљено је 31 село, око 6000 душа остало је без крова и хлеба. Невоља и нужда врло је велика.

Скопље, 10. јуна. У вилајету косовскоме влада велика узбуђеност међу Арнаутима, али до сада није још нигде мир у већем обиму нарушен. За одржање мира и реда долази амо још шест табора војске из Једрена.

Цариград, 10. јуна. Султан је из своје приватне шатуле одредио знатну суму новаца, да се подели пострадалима на црногорској граници, чија су села попаљена.

Цариград, 10. јуна. По вестима са турско-црногорске границе хришћани су окупирали висове око Берана. Црногорска влада жали се, да међу побуњеним Арнаутима има и турских војника. У Беранима има сада 10 батаљона турске војске.

Петроград, 10. јуна. Посланици великих сила саветују Порти, да војском укроти обесне Арнауте и да што пре успостави мир и ред на својој граници према Црној Гори.

Шпањолско-американски рат.

Већ три дана се налази американска транспортна флота са експедицијоним кором под заповедништвом генерала Шафтера пред Сантјагом. Прелаз од Тампе до јужне обале Кубе трајао је пуних шест дана, а за то време је 20.000 људи с многим коњима и мазгама под тропском врућином

у широку Дрварицу до груди у воду, да прегазе на нашу страну. Све, што имасмо од војске у резерви, буде у чаркаше поред воде распоређено до краја десног крила, да живим пуцањем одбију напад. Борба трајаше већ два часа. Сва муниција потрошена. Ко ће ту дугу огњену линију муницијом снабдети?

На крај Мошорина стајаху двоја кола спремна. Два дечака, не преко 13 година: Прока Арсенов из Сивца и Јаша Тучев из Парабућа, кочијаши. Кола им буду напуњена муницијом и они при најљућој топовској и пушчаној ватри у трку поред воде одјурише и свакој официрској пошти, до на крај краја те греде, предаше фишеке.

При повратку јављају се ђенералу и моле за даље налоге. У релацију битке уписани, буду од бана одликовани наши млађани јунаци — сребрним колајнама за храброст.

Франтишек Палацки.*)
(1798—1898.)

Франтишек (Фрања) Палацки родом је из моравскога села Годславица. Отац његов, Ђорђе Палацки, беше у том селу учитељ, а по вери протестант; далеки претци његови припадали су опћини чешке и моравске браће, који се, не марећи за гоњења од стране аустријске владе, скривали којекуд у Моравској још крајем 18. века, чувајући драгу успомену о реформи Јана Хуса и његових следбеника.

Детињско доба провео је Франтишек Палацки с почетка у свом родном месту, под руководством свога оца учио се чешкој књизи и као дете од 5—6 година већ је био прочитао целу библију. Отац га 1807. г. даде у школу (у Кунвалд, у Моравској, на граници чешког и немачког елемента), где је требао учити немачки језик. После две године отац га пошље у евангелички пансион у Тренчину, у горњој Угарској, но ту је млади Палацки скоро бесплодно провео 3 године, учећи се у тамошњим латинским школама. Идеалистичка филозофија Кантова, коју је Палацки слушао у Пожуну, имала је благотворна утицаја на младог примчивога Палацког, тако да је Палацки из Пожуна, благодарећи свом личном дару и опћењу са најбољим чешким патриотама, однео много знања, а што је главно — љубав према историјској судби свог народа.

Год. 1825., по предлогу Палацкога, буде решено, да се издаје „Музејник“, који је под именом „Часопис отаџбинског музеја“ почео излазити год. 1827. под уредништвом самога Палацкога. Уредником „Музејника“ био је Палацки једанаест година. У исто време, кад је Палацки обрађивао „Историју чешког народа“, издао јо он много других историјско-критичких радова, литерарних, политичких и т. д., посвећујући уз то не мало времена путовањима по местним чешким архивама и у Италију.

Год. 1830. пође Палацком за руком, да у друштву с другим чешким патриотама оснује „Чешку Матицу“ по узору „Матице Српске“, коју су већ имали аустријски Срби у Новом Саду. Тај завод имао је задатак, да издаје чешке књиге, а у опште да распростире чешку школску просвету. И „Матица“ је заиста учинила велику услугу чешкој народној ствари у борби с немштином. Издала је множину чешких књига, па и сад издаје, потпомаже чешке школе, особито у местима, што граниче с Немцима, сам Палацки је помоћу Матичином, у којој он беше вредан члан, издао неколико својих дела. Палацки беше прави члан и у „Краљевском чешком надзорном друштву“ (од 1830 год.), које је друштво он задахнуо духом живота. За своје научне радове буде Палацки год. 1847. наименован за члана бечке Академије Наука и постао је затим чланом многих других отаџбинских и заграничних научних друштава, а правни и филозофски факултети прашког свеучилишта поднели су му дипломе за звање почасног доктора права и филозофије.

Револуционарни догађаји од 1848., који су заталасали скоро све западно-европске државе, захватили су тада и Аустрију. Палацки, хтео не хтео, морао се бацити на политички рад. Револуционарни покрети Немаца, Мађара и др. приморaше и аустријске Словене, да устану у одбрану своје народне самосталности. На позив Немаца, да дође на Франкфуртски сабор ради организације једног опћег парламента за целу немачку царевину, Палацки је 11. априла 1848. одговорио, да не може учествовати у томе, јер он није Немац: „Ја сам, писаше Палацки, Чех словенскога рода, и све оно, чега имам не много, сасвим и за увек сам дао у службу свом народу. Тај народ, ако је и мали, али је самосвојан и самосталан; његови су владари некад учествовали у савезу немачких кнежева, али сам народ себе никад није прибројавао немачком народу, као што га ни други нико кроз сва столећа није убројавао у Немце.“ Познато је, за чим су тежили Немци на Франкфуртском сабору а нарочито, шта су хтели у покрајинама аустријским. Овој последњој претило је, да се слије с осталим деловима Немачког Савеза, а то је на крају крајева ишло на то, да се угуши словенски живаљ у аустријским земљама, као што је и револуционарни покрет Мађара у другој половини Аустрије ишао за потпуним њиховим господством над осталим народима садашње Угарске. Из тога доба потиче и позната изрека Палацкога: „Кад не би било Аустрије, требало би је у интересу Европе и хуманитета што пре створити.“ Очевидно је, да су револуционарни покрети Немаца и Мађара у Аустрији, који иђаху за угушењем словенског живља, изазвали не само у речима но и на делу готовост Палацкога и осталих његових једномишљеника, да се заузму за целокупност Аустрије у интересу пре свега аустријских Словена и словенске узајамности, а тога ради је сазван г. 1848. словенски конгрес у Прагу, на ком је председавао сам Палацки. Беч је двапута нудио Палацком портфељ министра народне просвете, али он је оба пута одбио, но за то је г. 1867. Палацки заједно са другим својим земљацима дошао у Русију на етнографску изложбу у Москви.

Завршење историјских радова Палацкога беше празник за цео чешки народ. Чешки клуб приредио је у Прагу светковину (26. априла 1876.), на којој је учествовало много представника из Прага и у опште из целе Чешке и Моравске. Но наскоро затим Палацки оболе и, навршивши 78 година, умре у Прагу 26. маја 1876. г. Погреб његов беше за Праг необично великолепан: Народ из свих крајева чешке земље дошао је, да ода последњу почаст и дуг признања оном човеку, који беше „творац епохе препорођаја чешког народа“.

---

*) Из говора руског професора И. С. Паљмова, који је држао на свечаном скупу Словенског Добротворног Друштва 11. маја 1898.

било стешњено на 35 превозних бродова, а то беше заиста тешко искушење за војнике, тим више, што су момци на догледу непријатељске обале морали провести неколико дана на бродовима. Одуговлачење искрцавања тешко ће повољно утицати на дисциплину и пожртвовност америриканских војника. Но то одуговлачење има и ту штету, што се Шпањолцима дала прилика, да се спреме за одбијање нападаја. На угроженим местима могу они скупити војске и подићи утврђења, тако, да Американце може стати великих жртава, док се искрцају и учврсте на острву.

Искрцавање код Сантјага.

Генерал Шафтер искрцао је неколико војених одељења код Гватанама. Изглед да Сампсон и Шафтер хоће да се у исто доба искрцају на више места источно и западно од Сантјага. Усташки вођа Гарсија саветује, да се главни нападај изведе на западну страну, где су најслабија утврђења сантјаговска а и усташи су с те стране заузели друм. Искрцавање ће се под ватром ратних бродова извршити на више места. Најпре ће се искрцати пијонири, да одмах подигну земљана утврђења. Почетком идуће недеље кренуће се 4500 момака подпоре из логора код Алгера, близу Уешингтна, под генералом Дефјелдом.

Амерички листови пронели су вест, као да су погинули Американци били од Шпањолаца грозно унакажени. Та вест одмах у почетку није наилазила на веровање, јер се Шпањолци у свима досадањим сукобима понашали као цивилизован, човечан народ. Сад и сам један Американац, један војни лекар са ескадре Сампсонове, одлучно изјављује, да америчанске лешине из последњих бојева нису насилно унакажене, него су ране на њима потицале од Куршума из Маузерових пушака.

Са Филипина.

Стање на острвима филипинским мора да је врло опасно по Шпањолце; кад ће се предати Маниља, питање је врло кратког времена. Усташи су сасвим стеснили шпањолску војску, која се налази још у горем положају због тога, што уређенички пукови листом прелазе у усташки логор. Колико су усташи напредовали, види се и по томе, што је породица генералног гувернера на Филипинима, Августија, пала у ропство усташа. То се потврђује и из самог Мадрида.

Нови Сад, 12. јуна 1898.

— Поводом **арнаутских насиља** у Беранима доноси службени лист црногорски, „Глас Црногорца“, овај коминике:

„Од неколико дана збивају се врло жалосни и крвави догађаји на нашој граници у Васојевићима. Дивљи и крвожедни Арнаути овога пута оборили су се на онај дио Васојевића, што су у турској граници, да их истријебе. Огањ уништава мирна села, јадна нејач бјежи у нашу границу, а способни за оружје бране своју муку, те се крв пролијева између ненаоружанијех Срба с једне стране и Арнаута измијешанијех са царскијем низамом с друге стране. Што је најжалосније, царске власти крију се иза дивљијех Арнаута.

Ми смо нејач прихватили, а на граници поставили строги кордон. На глас да из Приштине иде косовски корпус војске, Њ. В. Господар послао је г. Војводу Божа Петровића у Андријевицу, да отолен пази што се збива.

Овај немили догађај нимало нас није изненадио То је континуитет старога зла и људи крвљу опите. Но то неће ни ови пут изазвати Црну Гору на крајње поступке спрам дивљаштва, коликогод нам мука и страдање нашијех суплеменика тешко на душу пада, јер тамо није њен позив данас. Султанова мудрост, надамо се, ставиће крај тој самовољи и разузданости Арнаута и прелотини мјеснијех власти; у противном случају, надамо се да ће просвијећена Јевропа, која се заузимље за Крит и остале народе, и томе злу пружити брзога лека.“

Политички преглед.

— **Србија**. Службене „Српске Новине“ објавиле су 9. о. м. указ краљев, којим се редовна Народна Скупштина сазива у Ниш на дан 17. јуна о. г.

— **Стара Србија и Македонија**. „Београдске Новине“ доносе овај чланак: „Пре краткога времена отишла је из Куманова комисија, која је, по нарочитоме наређењу султановоме, извијала спор Срба и Бугара због цркве. Црква кумановска зидана је пре установе бугарскога егзархата, кад су сви православни хришћани у Турској признавали патријаршију. Кад је доцније установљен егзархат, онда су се и хришћани у Куманову поделили, и један део отишао је под егзархат, а други остао веран патријаршији и својој српској народности. Како у Куманову има само једна црква, то су у њој од установе егзархата до пре годину дана служили наизменце једне недеље патријаршисте, а друге егзархисте. За време грчко-турског рата султан је у спору између патријаршије и егзархије због неких цркава у јужној Македонији, досудио права егзархији. Бугарски агент Марков израдио је, да је на основу тога и црква у Куманову предата Бугарашима, а Срби патријаршисте остадоше из ње са свим искључени. На Ускрс ове године Срби су, немогући одолети својим верским осећајима, силом изгонили Бугараше из цркве. Турске власти, да би спречиле у будуће нереде, затвориле су цркву, а по наредби султановој дошла је у Куманово нарочита комисија, у којој је и његов ађутант Хусни-паша, те је све до пре неки дан извијала тај спор између Срба и Бугара. Резултат извијања тога спора није још службено саопштен, али по вестима, које отуда добијамо, комисија је стекла уверење, да су захтеви Срба оправдани, и да ће се у будуће завести стари ред. т. ј. у цркви ће једне недеље служити службу свештеници српски, а друге бугарски.“

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 12. јуна 1898.

— **Седнице епарх. власти** у Нов. Саду сазване су и то: конзисторија за 18. (30) јуни, а административни одбор за 19. јуни (1. јули) о. г.

— **Српско народно позориште**. Сутра, у суботу 13. јуна, приказаће се у нашем позоришту први пут: „Лажни цар Димитрије“, историјска трагедија у 5 чинова, коју је по фрагменту Ф. Шилера допунио и израдио познати драматург немачки Хенрик Лаубе. Та врло лепо написана трагедија махом је освојила све веће позорнице немачке, и једнако се даје и у Бечу и у Берлину. Трагична судба Лажног Димитрија врло је вешто изнесена и потреса нас. Насловну улогу приказаће наш Ружић, а главније улоге налазе се у рукама: г. Вујићке (царица мати), г. Лукића (Борис Годунов), Бакаловићке (Аксинија, царева кћи), Васиљевића (Комла), Динића (Шујски), Тодосића (патријарх Јов) — те се тако надамо, да ћемо имати лепог уметничког уживања у приказу те на гласу трагедије.

— **Српски учитељски конвикт у Новом Саду**. Опћинско поглаварство у Примишљу послало је прилога 2 ф. 50 н. — Народна штедионица удеоничарско друштво у Т. Бечеју уплатила је остатак чланарине од 30 фор. — Добротворна Задруга Српкиња у Т. Бечеју IV. рату од 10 фор. — Др. Илија Огњановић, лекар у Новом Саду у име чланарине 18 фор. — Добротворна Задруга Српкиња у Земуну I. рату од 10 фор. — Српски школски одбор у В. Кикинди уместо венца своме пок. члану Пери пл. Видаку 10 фор. — Душан Поповић, учитељ у Руми уместо венца својој пок. супрузи 15 фор. — Нека је хвала свима овим члановима и прилагачима!

— **Госп. Едвард Маргалић**, професор на будапештанском универзитету, бави се у нашој вароши као министарски повереник за испите зрелости на српској гимназији. Госп. Маргалић предаје на универзитету хрватски језик и књижевност, но узео је за задатак себи, да мађарску публику боље упозна са српском и хрватском песмом и литературом. Тога ради превео је тај књижевник и научник — он говори једанаест језика — Мажуранићева „Ченгићагу“, српске народне песме о Краљевићу Марку (спрема се друго издање), песме о бој Косовском. Још је за Паласов конверз. речник написао до 170 чланака о српској и хрватској књижевности, довршује сад хрватско-мађарски џепни речник, купи народне пословице из многих језика. Госп. се Маргалић добро осећа у нашој вароши а са успехом на испиту је задовољан.

— Пишу нам из **Карловаца**: Редовни овогод. испити у карловачкој богословији свршени су 12. (24.) јуна. Од 17 слушалаца IV. год. припуштено је испиту 16, од ових је исте положило 13. Додавши овоме броју петорицу, који су на почетку о. шк. г. накнадно испите положили, добило је о. г. апсолуторије 18 слушалаца. На редовним испитима успеше с одликом: Лазар Киријак из бачке диецезе, Миливој Јовановић из темишварске и Милорад Чопорда из пакрачке; добро: Милан Ђурковић из бачке, Влад. Ђеранић из горњокарловачке, Василије Хужвик из будимске, Михаил Пандуровић из темишварске, Петар Весин из Бачке, Јован Бута из архидијецезе и Стеван Арсеновић из вршачке; тројица су положили испит с довољним успехом. — У очи Видовдана дне 14. (26.) јуна о. г. биће у Иригу концерат, на коме ће певати ђаци српске карловачке гимназије најодабраније српске и словенске песме. Препоручујемо свима који посећују „Видовданску славу“ у Раваници, да се у што већем броју и на томе концерту нађу.“

— **Надвојвода Јосиф у Београду**. Као што смо јавили, надвојвода Јосиф учинио је посету краљевско-српском двору. О дочеку и бављењу надвојводину у српској престоници јављају „Београдске Новине“ ово: „Њ. ц. и кр. Височанство надвојвода Јосиф, главни командант домобранаца у земљама круне Св. Стевана, приспео је данас железницом у 12¼ у српску престоницу, где је на станици дочекан са почастима, које припадају члановима царскога дома. Надвојвода Јосиф одвезао се у Двор, где га је најпре примило Његово Величанство Краљ, а за тим Њ. В. Краљ Милан, командант активне војске. За тим је надвојвода био гост Краљев на доручку у Двору. Надвојвода Јосиф, командант угарске домобранске војске, походио је јуче Њ. В. Краља и Његова родитеља и бавио се у српској престоници јуче од 12 с. и 15 м. до 2 с. и 45 м. по подне. Воз са високим гостом приспео је из Земуна у Београд тачно 12·15 м. по подне. Њ. В. Краљ Милан, командант активне војске, дочекао је Краљева госта на перону железничке станице, где беху и г. др. Владан Ђорђевић, председник министарств», пуковник г. Драг. Вучковић, министар војни, ђенерал г. Дим. Ц. Марковић, командант жандармерије, пуковник г. Марко Ц. Марковић, управник вароши Београда, г. Риста Бадемлић, и председник општине г. Никола Стевановић. Надвојводу допратили су из Земуна, придодати му на службу ђенерал г. Михаило Срећковић, командант дунавске дивизије, ађутант Њ. В. Краља мајор г. Миливоје Николајевић, и ордонанс официр капетан г. Михл. На перону железничком беше г. Шисл, овдашњи аустро-угарски посланик са секретарима г. г. баронима Ледерером и Дуком и аташеом г. Хрдличком. Кад се надвојвода појавио из свога вагона, почасна чета одала је почаст, а војна музика интонирала је химну аустријску. Високи гост, поздравивши се са Њ. В. Краљем Миланом и представљеним му великодостојницима, прегледао је почасну чету, а за тим се са Краљевим родитељем одвезао у Двор, где га је Њ. В. Краљ примио са почастима, који припадају високоме госту и царевоме рођаку. У част високога госта био је у Двору ручак, на коме су били присутни сви чланови владе, г. Шисл, са секретаром бароном Ледерером и аташеом г. Хрдличком, г. Никола Христић, председник и ђенерал г. Анта Богићевић, потпредседник државнога савета; ђенерали: г. г. М. Срећковић, Дим. Ц. Марковић, и М. Павловић; управник вароши г. Бадемлић, председник општине г. Никола Стевановић, Краљеви ађутанти, командант гарде пуковник г. Константиновић, и командант града пуковник г. Илија Ћирић. Господар је наздравио Њ. В. цару Фрањи Јосифу и Своме госту. — У 2 часа и 45 минута по подне Њ. В Краљ Милан, командант активне војске са поменутом господом, која присуствоваху дочеку надвојводе Јосифа сачекао је на станици долазак Њ. В. Краља Александра, који је тачно у 3 часа благоволео испратити Свога госта на железничку станицу. Почасна чета са војном музиком одала је и овом приликом почаст команданту аустријске домобранске војске. Њ. В. Краљ и Њ. В. Краљ Милан, опростивши се са надвојводом Јосифом, бригадним генералом г. Бахом и маршалом царског двора г. Сечењијем, испратише Свога госта, који се нашим дворским возом вратио у Земун. Пратиоци надвојводе ђенерал г. Срећковић, мајор г. Николајевић и капетан Михл, после пола часа вратили су се из Земуна.“

Новости са стране.

— **Пољупци поштом**. У Угарској, на једној малој поштанској станици, одиграла се пре неколико дана ова смешна сцена: Млад поштански чиновник беше у послу око прегледања придошлих пакета и писама. У то време чекаше на вратима канцеларије једна стидљива мала и врло лепа сељанчица, око својих 16 година, са поштанским извештајем у руци. Чиновник јој даде пакет, који беше приспео на њену адресу, па кад девојчица хтеде поћи, он је запита, зар неће узети онај талон од упутнице, на коме је нешто писано од пошиљаоца пакета. „Ја не знам да читам“, рече мала сељачка лепотица, којој лице поцрвене у томе часу као у божура. „Молим вас прочитајте ми, шта је ту написано?“ Чиновник се насмеши и прочита: „Шаљем ти као мој дарак материју за хаљину и 1000 пољубаца“. Млади чиновник баци један поглед на лепу мому и рече јој са великом љубазношћу: „Ето, пакет си добила, али шта ћемо са пољупцима? треба и њих да ти тако исто поштено предам, као и пакет“. Девојчици беше импоновала сериозност, са којом је млади поштар изговорио ове речи, а може бити и његово пријатно лице, па му приђе са речима: „Па кад и то морате дати, онда....“ и принесе му своја мала румена и пуначка усташца, на која весели младић стаде са великим задовољством притискивати ватрене пољупце, не водећи рачуна о њихову броју. Радосна због добивених поклона одскакута млада мома својој кући и одмах се похвали својој старој мајци, како је при концу XIX. века чак и пошта направила голем напредак и сад је у стању да чак из Босне пренесе и преда потпуно и тачно примаоцу не само пакете, но и пољупце, и то са свим тачно и врло брзо.

НОВИЈЕ.

Париз, 11. јуна. Сенатор Петрал примио је на себе задатак, да састави министарски кабинет.

Мадрид, 11. јуна. Ратни министар добио је службену депешу из Сантјага, да је први нападај америчанске војске код Беракоса после жестоке и крваве битке сузбијен.

Београд, 11. јуна. Како се у дворским круговима говори, ићиће краљ Александар, по закључку скупштинске сесије, на четири недеље у Карлове Варе (Карлсбад), а оданде у Бијариц својој матери, краљици Наталији, с којом ће се затим вратити у Београд. Касније иде краљ у Петроград, где ће бити гост цара Николаја. На том путу биће у свити краљевој и отац му, краљ Милан, као врховни командант активне српске војске.

Београд, 11. јуна. Због честих упадаја арнаутских у српско земљиште влада је наредила, да се појачају погранични гарнизони.

Солун, 11. јуна. Сад влада мир дуж целе црногорско-арнаутске границе.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Цетиње, 11. јуна (Од нашег извештача.) Поводом бесомучних нападаја, које је учинио службени орган аустро-угарског министарства иностраних дела „Фремденблат“ против Црне Горе и кнеза Николе, донео је „Глас Црногорца“ оштар коминике, у ком сузбија нападаје министеријалног листа. „Фремденблат“ се за то размахнуо, што је „Глас Црногорца назвао перфидном измишљотином тенденцијозне тврдње „Пестер Лојда“ и „Нове Слоб. Пресе“, да је „Глас Црногорца“ писао о споразуму кнеза Николе са лордом Солзберијем. Бројеви „Гласа Црногорца“ сведоче, да о томе, нити слично томе није било ни речи у овом листу, па је с тога сасвим разумљива огорченост тона у „Гласу Црногорца“, којом је жигосао поступак оних листова, али је много теже разумети и управо овде је изазвало чуђење, зашто министеријални „Фремденблат“ неће да се увери, да су „Лојд“ и „Преса“ подметали своје измишљотине званичном „Гласу Црногорца“ и да њих осуди, место што напада Црну Гору и безобзирно јој прети.

* * *

Беч, 12. јуна. Министар-председник барон Банфи, домобрански министар барон Фејервари и министар финансија, др. Владислав Лукач стигли су овамо.

Париз, 12. јуна. Према најновијем положају политичком има највише изгледа Петрал, да ће саставити нов министарски кабинет. Један део штампе француске жестоко напада на Петрала, што није понудио портфељ ратног министарства Кавењаку, него генералу Сосијеру.

Њујорк, 12. јуна. Овде се мисли, да се сада води огорчена борба на кубанском копну између америчанске и шпањолске војске. Кабелска свеза са Гватанамом прекинута је. Последња вест из Гватанама каже, да се сваки час чека, е ће се чаркање између Американаца и Шпањолаца извршити у велику битку.

Хавана, 12. јуна. Амерички бродови су јуче од 7 до 11 сати пуцали на хаванско утврђење Кастиљо де Моро и на остала утврђења.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа:

У суботу, 13. јуна, први пут: **„Лажни цар Димитрије“**. Трагедија у 5 чинова, по фрагменту Ф. Шилера израдио и допунио Хенрик Лаубе, превео др. Ђорић.

У недељу, 14. јуна: **„Рђокоса“**. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Ш. Лукачи, превео Ђ. П., музика од Еркла.

Трговина.

Нови Сад, 12. јуна 1898.

Цене су биле: жито прве каквоће 12 ф. ——— н., друге каквоће 11 ф. 20—— н., зоб 7 фор. ——— н., јечам 6 фор. —— н., кукуруз стари 4 ф. 50—60 н., пасуљ бели 7 ф. ——— н., жути 7 ф. 30 н., вика 6 ф. 50 н., мухар 6 ф. —— н., проја 3 ф. 90 — н., репица 8 ф. 50 н. Вуна 80 ф. —— н. Све од 100 кгр.

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 12. јуна 1898.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 66 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 63 н.
Дукати од 20 франака	9 ф. 52 н.

†

Јављам свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ми се моја верна и добра жена

ВУКОСАВА

2. (14.) јуна о. г. у вечност преселила.

Тело миле покојнице је сарањено 3. (15.) јуна о. г. у породичној гробници. —

Уједно изричем топлу захвалност свима, који су мени и мојима у нашој големој тузи у помоћи били. Посебице пак изричем захвалност г. г. свештеницима: г. г. Марку Шаули, Димитрију Зековићу и Јовану Латинкићу; учитељском збору немачке и српске школе, што су са школском децом погребу присуствовали; овдашњем српском певачком друштву, које ни труда ни трошка жалило није, само да спровод што величанственији буде, а тако исто и г. Ј. Јудлу, ликовођи митровачког црквв. пев. друштва, што је дошао да управља овдашњим певачким збором; па и свима онима, који присуством својим увеличаше тужни спровод и тиме ублажише мени и мојима бол за изгубљеном милом покојницом, изричем топлу захвалност.

Рума, 7. (19.) јуна 1898.

Душан Поповић,
учитељ.

Огласи.

Објава.

Закупу мог салаша излази време 15. септембра о. г. Сада салаш продајем на вечито; ко жели, нека се обрати на мене.

Рума, 11. (23.) јуна 1898.

223 1—2 **Теодор Богдановић.**

Бр. 6661/898.

Објава.

Представништво сл. и кр. вароши Новог Сада, установивши једно место (кревет) у тако званом „Владислављевом дому“ за болника морског купатила „Црквенице“, засновано и заштићено по Њеној цес. и кр. Висости Великој Херцегињи Клотилди, — ставља до знања, да ће се исто место први пут попунити и текућој години.

Питомац може бити искључиво сиромашно дете, које је у Новом Саду надлежно, те које је (5) пету годину навршило а (15) петнајсту није започело, и уједно докаже лечничком сведоџбом, да му је морска купка нужна.

„Владислављев дом“ не прима таку децу, која су неизлечива, идиотична, епилептична, туберкулозна, или која пате од шарлаха, строке, трахоме, најзад ако су из таких породица, у којима су преднаведене болести за потоњи шест недеља владале.

Молитељи имају своје молбе предати до 31. јула тек. год. варошком поглаварству.

Доцније предане молбе неће се уважити.

Молбе се имају снабдети са следећим исправама:

1.) Сведоџба рођења;

2.) Сведоџба надлежности;

3.) Сведоџба сиромаштва, у којој се има навести, да-ли је молитељ у стању и тамо и амо путне трошкове сносити;

4.) Лечничка сведочба, о установљеној болести; и

5.) Лечничка сведочба, која гласи да за потоњи шест недеља у дотичној породици заразне болести није било.

Магистрат сл. и кр. вароши Новога Сада, 16-ог јуна 1898. године.

За градоначеоника
Гашпар Месарош, с. р.
сенатор.

ОБЈАВА.

Долепотписани тражи способног човека за свој паромлин, скопчан са купкама. Ко тај посао водити зна, нека се обрати на мене.

Рума, 11. (23) јуна 1898.

222 1-2 **Теодор Богдановић.**

ОБЈАВА.

Накнадни вашар у општини Ивђији, у Срему, одржаћесе на Видов-дан у понедељак 15. (27.) и у уторак 16. (28.) јуна т. г.

219 1—1 **Торер,** закупник.

Бр. 10.860/1898.

СТЕЧАЈ.

Код домобранске кадетске школе отвара се овим стечај на једно закладно место за сиромашније младиће новосадског припадништва, које је место за становништво слоб. краљ. вароши Новога Сада у смислу XXIII. зак. чл. од 1897. установљено.

Позивају се према томе сви они који рефлектирају на означено закладно место, да своје молбенице, које су снабдевене онако, како је то одређено у стечајном огласу Његове Ексцеленције Господина кр. уг. домобранског министра од 30. априла о. г. бр. 27.030./XIV. и који се стечај може видети код војничког одељења потписаног варошкога сената. Молбенице ваља поднети до укључно 3. (15) августа о. г. тим пре, што се касније стигле молбенице неће узети у обзир.

Из седнице сената слоб. кр. вароши Новога Сада, држане 15. јуна 1898.

За градоначеоника:
Гашпар Месарош с. р.
сенатор.

Бела Профума с. р.
вел. бележник. 211 1—1

На рогљу главне и ћурчинске улице, у Харишевој кући, у Новоме Саду, издаје се

ЈЕДАН ДУЋАН

од 1-ог августа т. г. под закуп евентуално и са штелажама. Упитати се код куће-старатеља, баштенска улица бр. 6. 216 1—3

У мојој кући, у Новом Саду, футошка улица број 78. има за издавање од 1. августа или 1. септембра 1898.

ЈЕДАН ДУЋАН.

који лежи баш на ћошку и који посећују многобројне муштерије, јер се у њему већ од 50 година непрестано налази шпецерајска радња, трафика, радња са раном и са ракијом. С дућаном се издаје и једна или две собе, кујна, подрум и магазин у авлији.

Ближа известија у истој кући код власника

206 2—2 **ЈОСИФА СТАНАКОВИЋА.**

351. szám. 1898. b. v. 220 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujvidéki kir járásbiróság 1897. évi 5777. és 3030/1898. számu végzése következtében Karloviczi szerb nemzet, egyházi alapitványok és Gansl Johanna javára dr Gruics János ujvidéki lakós 108 frt és 300 frt s jár. erejéig Ujvidéken foganatositott kielégitési végrehajtás utján foglalt és 369 frtra becsült különféle szobabutorok és könyvekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. jbiróság 4507. s 6736. ex 1898. számu végzése folytán 300 frt tőkekövetelés, ennek kamatai és költségek valamint 124 frt 30 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Ujvidéken alperes lakásán leendő eszközlésére **1898. évi julius hó 4 napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek szükséges eseten becsáron alol is el fognak adatni.

Amennyiben az elárvérezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz 120. §. értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Ujvidéken, 1898. évi junius hó 11. napján.

Basch Sándor,
kir. birósági végrehajtó.

Специјалитет против стеница, бува, кухињске гадиње, мољаца, паразита на домаћим животињама и т. д.

„ЗАХЕРЛИН“

дејствује чудотворно! Тамани сваковрсне зарезнике са снагом, која управо удивљава и истребљ ва сваку гадију тако брзо и сигурно, да не оставља за собом никакви живи траг. С тога га хвале и траже милиони муштерија. Обележја су му: 1., запечаћена боца, 2., име „Zacherl“.

Прави „Захерлин“ продају: 51 8—12

У Новом Саду:
Емерих Дицген и син.
Душан Арновљевић.
Фридман и Гутман.
Јосиф Гајгер.
Е Герих.
Т. Ђорђевић.
Алберт Хас.
Ђорђе Хаваших.
Јован Јаснић.
Дим. Кодя.
Никола Костић.
Јос. Лудвиг.
Карл Профума.
Шму Розенблит.
Љ. Стефановића син.
Стој новић и Радовановић.
Ж. Теодоровић.
Браћа Вагнер.
Јован Војтовиц.
Д. Кон.

У Бачу:
Михајло Блум.

У Бачком Брестовцу:
Друштво за потрошарину.

У Новом Врбасу:
Фердинанд Сајдл.

У Черевићу:
Хенрика Краузе син.

У Илоку:
Јосиф Ауман.
Павла Арсенића син.
Адолф Сингер и друг.

У Индији:
Н Петковић.
Јован Ђармати.

У Ср. Карловцима:
Марија Хомолка.

У Бачкој Кули:
Ј. Шварц.

У Старом Бечеју:
Лука Мравић.
Ц. Фирст (Самуелова женя.
Геза Херцог.
Антон Пандек.
Стеван Бранковић.

У Петроварадину:
Фердинанд Андрес.
Емерих Дицген и син.
Игњат Андрес.
Мелхиор Киш.

У Сентомашу:
Илија Јанковић.

ЧУВАЈМО СЕ ОД ПОДРАЖАВАЊА И ФАЛЗИФИКАТА!!

За одржавање и неговање **лепоте женскиња** најбољ е је средство свуда омиљена и светскога гласа:

„Корнелија помада за лице“.

КОРНЕЛИЈА-КРЕМ (законом обезбеђено).

Овај изврсно састављени **крем** заузима прво место међу свима помадама и улепшавајућим средствима за лице, јер не садржи **никаквих шкодљивих честица**, — **није мастан**, те већ после кратке употребе мора се скакоме допасти, пошто даје лицу изванредну нежност, свежу, чисту и младалачку боју, **што се никојим другим средством не може постићи.**

„**Корнелија помада за лице**“ је сигуран лек против: **бубуљица**, сунчаних пега, (Sommersprossen), црвенила носа, **митесера**, лишаја, **испуцане коже на рукама**, црвених флека и свију **других нечистоћа на лицу**, и т. д. и т. д.

ЦЕНА: **једна мала тегла са упутством за употребу 1 круна, велика тегла 2 круне.**

Наручбине опремам уз потпуну дискрецију за готов новац или уз поузеће (Nachnahme).

ПОСЛУГА ТАЧНА И БРЗА.

Главна стоваришта у **Будимпешти**: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. и Dr. Egger Leó gyógyszertára, Váczikörút 17.

Централно стовариште за поштанско разашиљање:

МИЛЕТА ЛЕСКОВАЦ, апотекар „код круне“.
Стари Врбас, (Бачка) број 50.

184 7—154

У мојој лекарници могу се добити у богатом избору и сви домаћи и страни лековити специјалитети превоји, париски специјалитети од гуме, сви тоалетни и парфимеријски предмети, и т. д. **по најјефтинијим ценама.**

Препродавцима велики рабат дајем.

БЕЗ КОРНЕЛИЈА ПОМАДЕ НЕ ТРЕБА ДА ЈЕ НИЈЕДНА ДАМА.

Против флека на лицу најбоље је средство „Корнелија помада за лице“ од апотекара М. Лесковца.

Само код мене, Хајнрика Могана Нови Сад главна улица број 3.

Само код мене, Хајнрика Могана Нови Сад главна улица број 3.

Големи избор, брза и солидна послуга.

За чудо јефтине цене, које сваку утакмицу искључује.

ТЕЛЕГРАМ!!!

Част ми је са овим поштовану публику упозорити на нову, сада приспелу пролетњу и летњу најмодернију робу за господу, госпође и децу, и то најфинијег и најмодернијег кроја и боје, са јефтиним, до сада још нечувеним ценама.

ИЗВАДАК ИЗ ЦЕНОВНИКА:

одело за господу	жакет одело	врс капута за господу
5, 8, 12, до 15 ф., фино 20 фор.	13, 18, 22 до 25 фор.	8, 12, 15, 18 до 22 фор.

чакшире за господу	одело за одраслу децу	одело за малу децу	врс капута за децу
2, 3, 4, 5, 6 до 7 фор.	6 до 12 фор.	1.50 до 7 фор.	2.50 до 4 фор.

Даље: Велики избор са најјефтинијим ценама у најновијим и најелегантнијим оделима за госпође и госпођице.

Све ово може се добити у старој, познатој и на гласу чувеној радњи,

Хајнриха Могана у Н. Саду,
(Недељковићева кућа гл. ул. бр. 3.)

42 18—18

Само код мене, Хајнриха Могана Нови Сад главна улица број 3.

Само код мене, Хајнриха Могана Нови Сад главна улица број 3.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.